

Nr 39.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen angående kronans deltagande i en första reglering av Storsjön; given Stockholms slott den 14 januari 1938.

Kungl. Maj:t vill härmed, under åberopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över kommunikationsärenden för denna dag, föreslå riksdagen att bifalla det förslag, om vars avlåtande till riksdagen föredragande departementschefen hemställt.

GUSTAF.

Albert Forslund.

Utdrag av protokollet över kommunikationsärenden, hållet inför Hans Maj:t Konungen i statsrådet å Stockholms slott den 14 januari 1938.

N ä r v a r a n d e:

Statsministern HANSSON, statsråden PEHRSSON-BRAMSTORP, WESTMAN, WIGFORSS, MÖLLER, LEVINSON, SKÖLD, NILSSON, QUENSEL, FORSLUND.

Departementschefen, statsrådet Forslund anför:

I skrivelse den 30 september 1937 har vattenfallsstyrelsen hemställt om bemyndigande att för kronans räkning underteckna avtal om en första reglering av Storsjön.

Innan jag ingår på styrelsens framställning, torde jag få erinra om att kronan tidigare ingått avtal om reglering av vissa delar av Indalsälvens sjösystem. Sålunda har Kungl. Maj:t, i enlighet med riksdagens medgivanden, genom beslut dels den 16 maj 1930 och dels den 30 april 1937 bemyndigat vattenfallsstyrelsen att för kronans räkning avsluta särskilda avtal om reglering av den i nämnda sjösystem ingående sjön Torrön. Vidare har Kungl. Maj:t den 29 november 1935 bemyndigat vattenfallsstyrelsen att träffa avtal

om inköp av vissa fastigheter med därtill hörande rätt att reglera den samma sjösystem tillhörande sjön Hotagen m. m.

I sin skrivelse har *vattenfallsstyrelsen* anfört:

Under senare år hava undersökningar och utredningar pågått för en definitiv reglering av ytterligare en av sjöarna inom Indalsälvens sjösystem, nämligen Storsjön. Ännu återstå emellertid en del fältarbeten, innan ansökning om den definitiva regleringen kan ingivas till vattendomstolen, och eftersom denna reglering är ett jämförelsevis omfattande företag, kommer relativt lång tid att åtgå för domstolsbehandling och för regleringsarbetenas utförande.

Ännu för något år sedan ansåg man, att den utjämning av vattenföringen, som kunde åstadkommas genom regleringarna av Torrön och Hotagen, skulle vara tillräcklig, intill dess den definitiva regleringen av Storsjön kunde vara färdigställd. Kraftproduktionen i landet har emellertid under de senare åren stigit väsentligt mer, än man tidigare kunde förvänta, och man måste därför räkna med, att behov av ytterligare utjämning av vattenföringen föreligger, redan innan Storsjöns definitiva reglering hunnit bli färdigställd. Det har därför befunnits lämpligt att utföra en mindre reglering av denna sjö, Storsjöns första reglering. En dylik mindre reglering bör tillgå på det sättet, att naturliga vattenstånd icke överskridas under vår och försommar och att vatten innehålles först sedan vattenståndet efter flödena sjunkit så lågt, att en dämning i Storsjön praktiskt taget icke medför någon skada.

I anslutning härtill framhåller *vattenfallsstyrelsen*, att, såvitt nu kunde bedömas, den mindre regleringen av Storsjön snarast möjligt borde ersättas av den förutnämnda fullständiga regleringen av samma sjö.

Kostnaden för Storsjöns första reglering har, enligt *vattenfallsstyrelsen*, beräknats till cirka 385,000 kronor, varav på kronans fall skulle med hänsyn till de fallhöjder, efter vilka kronan nu ingår i Indalsälvens regleringsförening, belöpa cirka 169,000 kronor enligt följande fördelning:

	Fallhöjd.	Kronor.
Kattstrupeforsen	3.01	5,920
Skärhällsforsen	7.86	15,450
Midskogsforsen	11.70	23,000
Näveredeforsen	12.38	24,340
Stuguforsen	5.07	9,970
Svarthålsforsen	0.63	1,240
Stadsforsen	22.39	44,020
Österåsforsarna	22.86	44,940
	<u>85.90</u>	<u>168,880.</u>

Beträffande den genom regleringen ökade effekten har *vattenfallsstyrelsen* hänvisat till en särskild bilaga. Av densamma framgår, bland annat, att effektökningen för de av statens vattenfallsverk ägda vattenfallen vid 10 månaders vattenmängd kan beräknas till i medeltal under året utan särskilda rensningsarbeten 3,740 HK och efter dylika arbeten 4,265 HK. *Vattenfallsstyrelsen* uttalar i anslutning till uppgifterna i förenämnda bilaga, att det för kronan måste vara fördelaktigt att deltaga i regleringen.

Förhållandet inbördes mellan intressenterna i regleringsföretaget avses likasom vid Torröns reglering skola ordnas genom avtal. *Vattenfallsstyrelsen*

har vid sin skrivelse fogat förslag till dylikt avtal, vilket torde få såsom bilaga fogas till statsrådsprotokollet.

Vattenfallsstyrelsen meddelar härefter, att något anslag icke erfordras för närvarande men att statsmakernas samtycke till avtalets undertecknande måste inhämtas, enär avtalet innebure en förpliktelse för kronan att i samband med de blivande utbyggnaderna av kronans fall i Indalsälven gälda på respektive fall belöpande andelar av kostnaderna för företaget.

Vattenfallsstyrelsen hemställer, att Kungl. Maj:t måtte bemyndiga styrelsen att för kronans del underteckna avtal om Storsjöns första reglering i överensstämmelse med förutnämnda förslag.

De hittills beslutade vattenregleringarna av sjöarna Torrön och Hotagen i Indalsälvens sjösystem beräknas numera på grund av den under de senare åren starkt stegrade kraftkonsumtionen icke vara tillräckliga för att tillgodose kraftbehovet under tiden intill dess en definitiv reglering av Storsjön, varom utredningar sedan flera år pågå, kan genomföras. Med hänsyn härtill hava vattenkraftsintressenterna i Indalsälven beslutat att i avvaktan på den slutliga regleringen av Storsjön genomföra en mindre reglering av denna sjö. Kostnaden för en dylik första reglering har beräknats till 385,000 kronor, varav å kronans vattenfall skulle belöpa ett belopp av 169,000 kronor.

Då enligt vad utredningen i ärendet utvisar ett biträdande från kronans sida av förslaget om den ifrågasatta regleringen skulle vara för kronan ur olika synpunkter fördelaktigt, har jag ansett mig böra tillstyrka, att vattenfallsstyrelsen bemyndigas att för kronans räkning underteckna avtal i huvudsaklig överensstämmelse med det vid statsrådsprotokollet fogade förslaget till avtal.

Frågan om beredande av medel till bestridande av de med vattenregleringen förenade kostnaderna är i detta sammanhang icke aktuell, men enär ett biträdande av avtalet innebär förpliktelse för kronan att erlægga de å respektive vattenfall belöpande kostnaderna i samband med vattenfallens utbyggande, lär emellertid, såsom vattenfallsstyrelsen förutsatt, riksdagens medgivande att underteckna avtalet böra inhämtas.

På grund av vad sålunda anförts får jag hemställa, att Kungl. Maj:t måtte föreslå riksdagen medgiva,

att vattenfallsstyrelsen må för kronans räkning ingå avtal om en första reglering av Storsjön i huvudsaklig överensstämmelse med det vid statsrådsprotokollet fogade förslaget till avtal.

Till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställan behagar Hans Maj:t Konungen lämna bifall samt förordnar, att proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skall avlåtas till riksdagen.

Ur protokollet:

A. C. F. v. Krusenstierna.

*Departements-
chefen.*

A v t a l.

Följande avtal träffas härmed emellan undertecknade ägare av strömfall i Indalsälven å sträckan Storsjön—havet, här nedan kallade delägarna, nämligen Östersunds Elektriska Aktiebolag, Kungl. Vattenfallsstyrelsen för Kungl. Maj:t och Kronan, Krångede Aktiebolag, Hammarforsens Kraftaktiebolag och Aktiebolaget Svarthålsforsen, ävensom emellan delägarna, å ena, samt såväl Indalsälvens Regleringsförening u. p. a., som ock Indalsälvens Vattenregleringsföretag, å andra sidan.

§ 1.

Delägarna förbinda sig härmed gent emot varandra att snarast möjligt ingå till Norrbygdens vattendomstol med ansökan om tillstånd till en mindre reglering av avrinningen från Storsjön och utförande av därför erforderliga arbeten, allt i överensstämmelse med det förslag, som innehålles i en av verkställande direktören Nils Jakobson utförd utredning av maj 1937 med tillhörande bilagor och ritningar samt bilagda formulär till ansökan. Det företag, vartill tillstånd sålunda skall begäras, kallas i det följande »Storsjöns första reglering».

Vad ansökningen innehåller skall, såvitt vårt inbördes förhållande angår, lända till efterrättelse såsom en del av detta avtal, oavsett om vattendomstolens utslag kommer att avvika från ansökningen.

§ 2.

Ledningen av målet och de fortsatta utredningar, som för detsamma kunna finnas erforderliga, skall omhänderhavas av Indalsälvens Regleringsförening u. p. a. och dess styrelse.

Delägarna skola till regleringsföreningen inbetala bidrag för täckande av hädanefter erforderliga kostnader för synemålet och därför erforderliga utredningar. Dessa bidrag skola fördelas på delägarna enligt följande längd, vilken är baserad på, att bidrag skall lämnas för nu utbyggd fallhöjd med 30 % av bidrag för nu utbyggd eller under utbyggnad varande fallhöjd:

D e l ä g a r e	Strömfall	Fallhöjd i m		Bidrags- skyldighet i procent
		utbyggd eller under utbyggnad	out- byggd	
Kungl. Vattenfallsstyrelsen	Kattstrupeforsen	—	3.01	0.71 %
		—	7.86	1.84 %
		—	11.70	2.74 %
		—	12.38	2.90 %
		—	5.07	1.19 %
		—	0.63	0.15 %
		—	22.39 ¹	—
Östersunds Elektr. A.-B.	Kattstrupeforsen	—	10.0	2.34 %
		—	11.5	48.02 %
Krångede A.-B.	Krångedefallen	—	—	—
		—	—	—
		22.39	63.51	32.39 %
		58.0	11.5	48.02 %

¹ I tabellen är tills vidare angiven den fallhöjd, efter vilken Vattenfallsstyrelsen ingår i Indalsälvens Regleringsförening. Sedermera skall justering ske.

Delägare	Strömfall	Fallhöjd i m		Bidrags- skyldighet i procent
		utbyggd eller under utbyggnad	out- byggd	
Hammarforsens Kraft A.-B.....	Hammarforsen	18.5	—	14.46 %
A.-B. Svarthålsforsen	Svarthålsforsen	—	11.98	2.79 %
	Summa	98.89	96.94	100.00 %

Bidragen skola inbetalas senast 30 dagar efter erhållen anmaning.

§ 3.

Delägarna skola under målets gång före dess överlämnande till dom söka överenskomma om regleringsplan med iakttagande av de bestämmelser, som enligt ansökningen föreslås för vattenhushållningen.

§ 4.

Därest delägare överlåter fallhöjd i strömfall mellan Storsjön och havet eller fastighet, med vilken följer rätt till vattenkraft på samma sträcka, skall delägaren tillförbinda nye ägaren att uppfylla de förpliktelser, som enligt detta avtal ålegat delägaren för den överlåtna fallhöjden eller fastigheten. Delägaren skall jämväl ansvara för att nye ägaren direkt gentemot regleringsföreningen och Indalsälvens Vattenregleringsföretag bekräftar sina sålunda åtagna förpliktelser.

§ 5.

Delägarna förbinda sig gentemot varandra att, sedan verkställbart tillstånd erhållits att genomföra Storsjöns första reglering och det blivit avgjort, att företaget skall komma till stånd, besluta den ändring av de för Indalsälvens Vattenregleringsföretag gällande stadgar, att i såväl § 11 andra stycket som § 13 första stycket orden: »vattendomstolens utslag den 4 april 1936» utbytas mot orden »gällande domstolsutslag» samt att besluta, att de sålunda ändrade stadgarna skola gälla även för Storsjöns första delföretag och att Indalsälvens Vattenregleringsföretags styrelse skall utgöra styrelse även för samma delföretag.

§ 6.

Storsjöns första reglering skall genomföras, när så påfordras av någon av dem, som deltaga i detta avtal och äro skyldiga att omedelbart bidra till anläggningskostnaderna. De, som icke hava sådan skyldighet, hava icke rätt att påfordra regleringen.

Av detta avtal äro två exemplar upprättade, av vilka Indalsälvens Regleringsförening u. p. a. och Indalsälvens Vattenregleringsföretag tagit var sitt.

Stockholm m. fl. platser i juni 1937.